

_____ hokimligi
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ maktabgacha va
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi
_____ning

2025-2026-o'quv yilida
8-11-sinflar uchun ona tili fanidan

TO'GARAK
HUJJATLARI

DIQQAT

Unutmang!!! Ushbu hujjat sizga hech kimga tarqatmaslik sharti bilan **OMONAT** qilib berildi. Agar ushbu hujjat sizga boshqalar orqali kelib qolgan bo'lsa ham **OMONAT** hisoblanadi.

Ushbu **OMONAT**ni faqat o'zingiz uchun foydalaning. Hech kimga bermang, hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Tijoriy maqsadda foydalanmang.
Internet va Veb-sayitlarga joylamang.
Telegram orqali kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT QILMANG.

Telegram orqali admin **Nabiyev Zokirjon**
bilan bog'lanish **90-530-68-66** yoki **Nza456**

“Kelishildi”
MMIBDO‘: _____
“ ” _____ 20__yil

“Tasdiqlayman”
Maktab direktori: _____
“ ” _____ 20__yil

**2025-2026-o‘quv yili uchun tuzilgan “Durdoni tilim” to‘garagining
ISH REJASI**

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	Adabiy nutq me'yorlari. Nutqning ko‘rinishlari	1		
2.	Aniqlovchi	1		
3.	Paronimlar va ularni qo‘llash	1		
4.	Sodda va qo‘shma gaplar ma‘nodoshligi	1		
5.	Tasviriy ifoda va iboralar	1		
6.	Olmoshlar	1		
7.	Bog‘lovchilar	1		
8.	Iltimos/so‘rov xati	1		
9.	So‘zlarning yosh va genderga xoslanishi	1		
10.	“Erta tongda sport bilan shug‘ullanishning yetti foydasi” audiomatni tinglab topshiriqlarini bajarish	1		
11.	Nodirbek Abdusattorovning onasi bilan suhbat matni	1		
12.	Ijtimoiy tarmoqda xabarlarga izoh yozish odobi	1		
13.	Yangi so‘zlar imlosi	1		
14.	“Orzular sinovlarga yengilmaydi” matni ustida ishlash	1		
15.	“Orzu va harakat – kelajakka yo‘l” matni ustida ishlash	1		
16.	Fonetik o‘zgarishlarning mazmunga ta’siri	1		
17.	Nuqta va vergulning ishlatilishi	1		
18.	Matn asosida topshiriqlar. Rasmiy uslub	1		
19.	Sinonimlar uslubiyati	1		
20.	Mualliflik huquqi	1		
21.	Ko‘plik qo‘shimchasining qo‘llanishi.	1		
22.	Argo va jargon	1		
23.	Kelajak kasblari. Zamon qo‘shimchalarining qo‘llanishi	1		
24.	Qashshoqlik. Matnning maqsadini aniqlash.	1		
25.	Bahslashish odobi. Nuqtali vergul (;)	1		
26.	Qizil kitob.	1		
27.	Madaniy nutq va uni shakllantiruvchi asosiy sifatlar	1		
28.	Nutqning aniqligi va badiiy nutq	1		
29.	Nutqning sofligi va badiiy nutq	1		
30.	Nutqning ifodaliligi	1		
31.	Ifodalilik va o‘xshatishlar	1		
32.	Talaffuz va imlo	1		
33.	Qo‘shib yoziladimi, ajratib?	1		
34.	Tasviriy ifoda – ko‘tarinki nutq vositasi	1		

Sana: “ ” _____ 20 __-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Adabiy nutq me‘yorlari. Nutqning ko‘rinishlari

Maqsadlar:

Ta‘limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan nazariy bilim berish, grammatik qoidalarni ongli ravishda o‘zlashtirishga erishish, til birliklarini tahlil qilish va farqlash ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni boyitish hamda takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini shakllantirish, mas‘uliyat, intizom va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish, vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini o‘stirish, fikrni aniq, ravon va asosli bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, xulosa chiqarish va umumlashtirish malakasini shakllantirish, til materiallarini amaliyotda qo‘llash ko‘nikmasini mustahkamlash.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Matndan kelishiklarning qo‘llanishiga oid bittadan misol topib, uchinchi ustunga namunadagidek yozing.

Kelishik nomi	Qo‘shimchasi	Misollar
Bosh kelishik	-	***
Qaratqich kelishigi	-ning	***
Tushum kelishigi	-ni	mamlakatni sevish
Jo‘nalish kelishigi	-ga (-ka, -qa)	***
O‘rin-payt kelishigi	-da	***
Chiqish kelishigi	-dan	***

So‘z tarkibi asos va qo‘shimcha(lar)dan iborat. Asos quyidagi xususiyatlarga ega: a) so‘zning o‘zak ma‘nosini ifodalaydi; b) mustaqil qo‘llana oladi; d) yasalish uchun asos vazifasini bajaradi.

Qo‘shimchalar quyidagi xususiyatlarga ega: a) mustaqil qo‘llana olmaydi; b) asosga qo‘shilib, unga yangi yoki qo‘shimcha ma‘no beradi; d) so‘zlarni bog‘lashga xizmat qiladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20 __yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Aniqlovchi

Maqsadlar:

Ta’limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan nazariy bilim berish, grammatik qoidalarni ongli ravishda o‘zlashtirishga erishish, til birliklarini tahlil qilish va farqlash ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni boyitish hamda takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini shakllantirish, mas’uliyat, intizom va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish, vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini o‘stirish, fikrni aniq, ravon va asosli bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, xulosa chiqarish va umumlashtirish malakasini shakllantirish, til materiallarini amaliyotda qo‘llash ko‘nikmasini mustahkamlash.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildiradi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Ajratib ko‘rsatilgan bo‘laklar bog‘lanib kelgan so‘zni aniqlang. Ushbu bo‘lak gap mazmuniga qanday ta’sir ko‘rsatmoqda?

Biologik ko‘rsatkichlarni kompyuter unga yuklangan dastur asosida hisoblaydi, guruhlariga ajratadi, analiz qiladi, qayta ishlaydi. Aniqlovchilar shaxs, narsa-buyum, joyning belgisi hamda qarashlilikini bildirib, *qanday?, qanaqa?, qaysi?, nechta?, nechanchi?, kimning?, nimaning?, qayerning?* so‘roqlaridan biriga javob bo‘ladi.

1. Sifatlovchi aniqlovchi: *ezgu niyat, uchinchi qavat, dong‘i ketgan astronom, mana bu bino, kumush qish, oqar daryo, g‘ir-g‘ir shabada;*

2. Qaratqich aniqlovchi: *mening orzum, olimning ixtirosi, o‘nning yarmi, yurt ravnaqi, shahar ko‘chalari.* Izohlovchi aniqlovchining bir ko‘rinishi bo‘lib, shaxs yoki narsani boshqacha nom bilan ifodalaydi. U unvon, kasb, laqab, qarindoshlik, jins, o‘xshatish, taxallus kabilarni ifodalash uchun xizmat qiladi: *dasturchi-muhandis, akademik, ulomov, To‘lqin bobo.* Aniqlovchi gapda asosan ot bilan ifodalangan bo‘laklarga boglanadi: *rivojlangan davlatlar, Beruniyning kashfiyoti.*

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Paronimlar va ularni qo‘llash

Maqsadlar:

Ta‘limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan nazariy bilim berish, grammatik qoidalarni ongli ravishda o‘zlashtirishga erishish, til birliklarini tahlil qilish va farqlash ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni boyitish hamda takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini shakllantirish, mas‘uliyat, intizom va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish, vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini o‘stirish, fikrni aniq, ravon va asosli bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, xulosa chiqarish va umumlashtirish malakasini shakllantirish, til materiallarini amaliyotda qo‘llash ko‘nikmasini mustahkamlash.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Paronimlar talaffuzi bir xil yoki bir-biriga yaqin, ammo yozilishi va ma‘nosi har xil bo‘lgan so‘zlardir: *tussiz - tuzsiz, afzal - abzal, sh e r - she‘r, adib - adip.*

Paronim so‘zlar talaffuz jihatidan o‘zaro o‘xshash bo‘lgani uchun badiiy adabiyotda ulardan qofiya sifatida foydalaniladi.

Paronimlarni bilmaslik so‘z qo‘llash bilan bog‘liq xatolarni yuzaga keltiradi: *Hiyto tajribasiz ekansiz / Xiyla tajribasiz ekansiz.*

Nuqtalar o‘rniga mos so‘zlarni qo‘yib, gaplarni ko‘chiring. Jumla mazmuniga mos kelmagan paronim so‘z ishtirokida gap tuzib, yozing.

1. Alisher Navoiy halol topilgan non jahon ... (*ganch/ganj*)idan afzalroq ekanini ta‘kidlagan.
2. Xalqimizda “Qalb ... (*amr/amir*) etsa, aql unga bo‘ysunar” degan maqol bor.
3. Sevinch tanlovda ... (*ijobiy/ijodiy*) natijani qo‘lga kiritish uchun astoydil harakat qildi.
4. To‘lqin kelajakda texnika sohasida yetuk olim bo‘lishga ... (*azim/azm*) qilgan.
5. Bozorlarimizda ... (*lahim/lahm*) go‘shtning narxi ko‘tarilibdi.
6. Aqling ... (*rosa/raso*) bo‘lsa, vaqtingni hech ham behuda o‘tkazma, ilm bilan shug‘ullan.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Sodda va qo‘shma gaplar ma‘nodoshligi

Maqsadlar:

Ta‘limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan nazariy bilim berish, grammatik qoidalarni ongli ravishda o‘zlashtirishga erishish, til birliklarini tahlil qilish va farqlash ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni boyitish hamda takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini shakllantirish, mas‘uliyat, intizom va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish, vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini o‘stirish, fikrni aniq, ravon va asosli bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, xulosa chiqarish va umumlashtirish malakasini shakllantirish, til materiallarini amaliyotda qo‘llash ko‘nikmasini mustahkamlash.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildiradi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Sodda gaplarning mazmunini o‘zgartirmagan holda qo‘shma gaplar hosil qilib, yozing.

Namuna: *Mehnat insonni ulug‘laydi - Shunga aminmanki, mehnat insonni ulug‘laydi.*

1. Mehnat insonni ulug‘laydi.

2. Dunyoda ilmdan o‘zga najot yo‘q.

3. Ustoz otadan ulug‘.

4. Ishlagan kishi xato qiladi.

5. Bir xatoni ikki marta takrorlaydigan kishiga ishonib bo‘lmaydi.

So‘zlarni yoshning davriy bosqichlariga ko‘ra ketma-ketlik bilan yozing. Ular ishtirokida gaplar tuzib, ayting.

yigitlik

chaqaloqlik

go‘daklik

qarilik

o‘smirlik

keksalik

bolalik

yoshlik

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20 __-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Tasviriy ifoda va iboralar

Maqsadlar:

Ta’limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan nazariy bilim berish, grammatik qoidalarni ongli ravishda o‘zlashtirishga erishish, til birliklarini tahlil qilish va farqlash ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni boyitish hamda takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini shakllantirish, mas’uliyat, intizom va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish, vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini o‘stirish, fikrni aniq, ravon va asosli bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, xulosa chiqarish va umumlashtirish malakasini shakllantirish, til materiallarini amaliyotda qo‘llash ko‘nikmasini mustahkamlash.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Tasviriy ifoda (parafraza) shaxs yoki narsa-buyumning nomini aniq atamay, uni tasvirlab anglatadigan til birliklaridir: *o‘rgimchak to‘ri* - internet, *o‘rmon malikasi* - archa. Ular turg‘un birikma hisoblanmaydi. Tasviriy ifoda bilan u anglatadigan so‘z orasida ma‘naviy o‘xshashlik mavjud. **Iboralar** ma‘nosi bir so‘zga teng keladigan turg‘un birikmalardir: *qovog‘idan qor yog‘moq* - xafa bo‘lmoq, *og‘zi qulog‘ida* - xursand bo‘lmoq. Ba‘zi hollarda iboralar so‘z birikmalari bilan shaklan o‘xshashlik hosil qiladi, buni gap mazmunidan farqlash mumkin:

Chap ustunda berilgan iboralarga zid ma‘noli ibora toping. Ular ishtirokida gap tuzing va daftaringizga yozing.

aytganini bajarmoq	gapida turmoq	so‘zidan qaytmoq	aytganini bajarmaslik
yerga urmoq			hafsalasi pir bo‘lmoq, istarasi issiq;
kalavaning uchini topmoq			ko‘kka ko‘tarmoq; qo‘li uzun;
so‘xtasi sovuq			yomon ko‘rmoq; og‘zining tanobi qochmoq;
yaxshi ko‘rmoq			og‘zida qatiq ivitmoq; yuragi tars yorilmoq;
labi labiga tegmaslik			kalavaning uchini yo‘qotmoq;
qo‘li kalta			yerga ursa, ko‘kka sapchimoq;
			lom-mim demaslik.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20 __yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Olmoshlar

Maqsadlar:

Ta’limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan nazariy bilim berish, grammatik qoidalarni ongli ravishda o‘zlashtirishga erishish, til birliklarini tahlil qilish va farqlash ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni boyitish hamda takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini shakllantirish, mas’uliyat, intizom va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish, vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini o‘stirish, fikrni aniq, ravon va asosli bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, xulosa chiqarish va umumlashtirish malakasini shakllantirish, til materiallarini amaliyotda qo‘llash ko‘nikmasini mustahkamlash.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildiradi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an’anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Ajratib ko‘rsatilgan so‘zlarning ma‘nosini izohlang. Ular qaysi tushunchaga ishora qiliyotganini “Ko‘pkari - milliy xalq o‘yini” matni asosida aniqlang.

1. U O‘zbekistonning deyarli barcha hududlarida o‘yinalgani haqida yozma va etnografik manbalarda ma‘lumotlar mavjud. 2. Surxon vohasida chavandoz o‘rtaga tashlangan uloqni otlar orasidan ajratib, bakovul turgan joyga eltib tashlasa, unga belgilangan sovrin, ya‘ni “zot” berilgan.

Olmoshlar so‘z, so‘z birikmasi, gap va matnlarga ishora qiladi, ularning o‘rnida almashinib keladi.

Quyidagi olmoshlarni tasniflab, daftaringizga yozing.

men, u, allakim, kirn, mana bu, hech kim, kimdir, qanday, shunday, allanima, nima, siz, ushbu, o‘z, har bir, biz, har kim, hech bir, har qaysi, hech qaysi, qaysi, o‘sha, hech qachon, nimadir, ana shu, hech nima, qachon, sen, ular

Kishilik olmoshi	O‘zlik olmoshi	Ko‘rsatish olmoshi	So‘roq olmoshi	Belgilash olmoshi	Bo‘lishsizlik olmoshi	Gumon olmoshi
***	***	***	***	***	***	***

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Bog‘lovchilar

Maqsadlar:

Ta‘limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan nazariy bilim berish, grammatik qoidalarni ongli ravishda o‘zlashtirishga erishish, til birliklarini tahlil qilish va farqlash ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni boyitish hamda takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini shakllantirish, mas‘uliyat, intizom va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish, vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini o‘stirish, fikrni aniq, ravon va asosli bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, xulosa chiqarish va umumlashtirish malakasini shakllantirish, til materiallarini amaliyotda qo‘llash ko‘nikmasini mustahkamlash.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Bog‘lovchilar – so‘zlarni, so‘z birikmalarini va gaplarni o‘zaro bog‘lash uchun xizmat qiladigan yordamchi so‘zlardir. Ular mustaqil ma’noga ega bo‘lmaydi, balki gapdagi so‘zlar orasidagi munosabatni bildiradi.

Bog‘lovchilarga misollar

va, ham, hamda, bilan, ammo, lekin, biroq, yoki, yo, goh...goh, na...na

Bog‘lovchilarning turlari

1. Teng bog‘lovchilar Bir xil vazifada kelgan so‘z yoki gaplarni bog‘laydi. Misollar: va, hamda, bilan, ham Gap misoli: Ali va Vali maktabga bordi. U kitob o‘qidi hamda daftoriga yozdi.

2. Zidlov bog‘lovchilari Ikki fikrni bir-biriga qarama-qarshi qilib bog‘laydi. Misollar: lekin, ammo, biroq Gap misoli U ko‘p o‘qidi, lekin imtihondan o‘ta olmadi.

3. Ayiruv bog‘lovchilari Tanlash yoki ayirish ma‘nosini bildiradi. Misollar: yoki, yo, yo...yo Gap misoli: Bugun yoki ertaga kelaman.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uygan vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Iltimos/so‘rov xati

Maqsadlar:

Ta‘limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan nazariy bilim berish, grammatik qoidalarni ongli ravishda o‘zlashtirishga erishish, til birliklarini tahlil qilish va farqlash ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni boyitish hamda takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini shakllantirish, mas‘uliyat, intizom va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirish, vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi: mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini o‘stirish, fikrni aniq, ravon va asosli bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, xulosa chiqarish va umumlashtirish malakasini shakllantirish, til materiallarini amaliyotda qo‘llash ko‘nikmasini mustahkamlash.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildiradi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni: Quyida berilgan hujjat namunasi bilan tanishing.

Toshkent shahri Yunusobod tumanidagi
8-maktab direktori O.T. Tursunovga
Hurmatli OtabekTohirovich!

2025-yil 23-may kuni Toshkent shahrida iqtidorli o‘quvchilar o‘rtasida “Zukko kitobxon” intellektual musobaqasi o‘tkazilishi rejalashtirilgan. Sizning maktabingizdan 8-“A” sinf o‘quvchisi Dilnoza Turg‘unova ushbu musobaqaning shahar bosqichida ishtirok etishga tavsiya etilgan. Shu munosabat bilan, D. Turg‘unovani mazkur sanadagi darslardan ozod etishingiz va musobaqada ishtirok etishiga ruxsat berishingizni so‘raymiz. Hamkorlik uchun minnatdorchilik bildiramiz.

Hurmat bilan musobaqa koordinatori (imzo) Shavkat Imomqulov

2025-yil 18-may

Tel.: +998 90 000 00 00

Iltimos/so‘rov xati so‘rash, ma‘lumot olish, iltimos mazmunida yoziladi. Bunday xatlar muassasaning xos ish qog‘oziga yozilganda jo‘natilish sanasi, jo‘natma raqami ko‘rsatiladi. Iltimos/so‘rov xatlarining asosiy zaruriy qismlari: 1. Xat oluvchi tashkilot va mansabdor shaxsning nomi. 2. Matn. 3. Ilova (zarur bo‘lgan hollarda).

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: So‘zlarning yosh va genderga xoslanishi

Maqsadlar:

Ta’limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan puxta va tizimli bilim berish, til hodisalarini ilmiy asosda tushuntirish, murakkab grammatik birliklarni tahlil qilish ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga qat’iy rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy o‘zlik va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini rivojlantirish, mas’uliyat, mustaqillik va intizomni shakllantirish, Vatanga muhabbat va fuqarolik pozitsiyasini kuchaytirish.

Rivojlantiruvchi: mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini oshirish, fikrni asosli, ravon va aniq bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri xulosa chiqarish malakasini shakllantirish, ijodiy yondashuv va nutq boyligini kengaytirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an’anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Til birliklari yosh va genderga xoslanishi jihatidan ham farqlanadi. Gender xususiyatiga ko‘ra ikki guruhga bo‘linadi:

T/R	NOMI	IZOHI	MISOLLAR
1.	Ayollar nutqida faol uchraydigan birliklar	Ayollar nutqida muloyimlik, hissiyot va samimiylik yetakchilik qiladi, unda ko‘pincha mehri murojaatlar, yumshoq ohang va tasalli, dalda beruvchi iboralar keng qo‘llanadi.	voy, voy o‘lay, yo tavba, voy dod, yo‘g‘-ey, aylanay, o‘rgilay, tasadduq, asalim, sadag‘ang ketay
2.	Erkaklar nutqida faol uchraydigan birliklar	Erkaklar nutqida sodda, aniq va lo‘nda ifodalar, hukm va buyruq ohangi yetakchilik qiladi, ular ko‘pincha hissiyotdan ko‘ra mantiq va maqsadga yo‘naltirilgan bo‘ladi.	hoy, xo‘sh, hey, ey, barakalla, ha mayli, e, bas qil, qara-ya

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi. O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: “Erta tongda sport bilan shug‘ullanishning yetti foydasi” audiomatni tinglab topshiriqlarini bajarish

Maqsadlar:

Ta‘limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan puxta va tizimli bilim berish, til hodisalarini ilmiy asosda tushuntirish, murakkab grammatik birliklarni tahlil qilish ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga qat‘iy rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy o‘zlik va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini rivojlantirish, mas‘uliyat, mustaqillik va intizomni shakllantirish, Vatanga muhabbat va fuqarolik pozitsiyasini kuchaytirish.

Rivojlantiruvchi: mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini oshirish, fikrni asosli, ravon va aniq bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri xulosa chiqarish malakasini shakllantirish, ijodiy yondashuv va nutq boyligini kengaytirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildiradi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatni shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini aytadi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

So‘zlar juftligidan to‘g‘ri yozilganlarini aniqlab, daftaringizga ko‘chiring.

Hukmlar audiomatni mazmuniga ko‘ra to‘g‘ri yoki noto‘g‘ri ekanini aniqlang.

1. Kechki kuchli jismoniy mashq uyqu sifatiga salbiy ta‘sir qiladi. (To‘g‘ri) (Noto‘g‘ri)
2. Ertalabki mashqlar shirinliklarga qaramlikni kamaytiradi. (To‘g‘ri) (Noto‘g‘ri)
3. Erta tongdagi mashqlar ortiqcha ruhiy charchoqni kamaytiradi. (To‘g‘ri) (Noto‘g‘ri)
4. Kunning birinchi yarmidagi kuchli jismoniy mashqlar charchoq hissini oshiradi. (To‘g‘ri) (Noto‘g‘ri)
5. Ikki kunda bir jismoniy mashq bilan muntazam shug‘ullanish insonni tetiklashtiradi. (To‘g‘ri) (Noto‘g‘ri)

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyg‘a vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Nodirbek Abdusattorovning onasi bilan suhbat matni ustida ishlash

Maqsadlar:

Ta’limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan puxta va tizimli bilim berish, til hodisalarini ilmiy asosda tushuntirish, murakkab grammatik birliklarni tahlil qilish ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga qat’iy rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy o‘zlik va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini rivojlantirish, mas’uliyat, mustaqillik va intizomni shakllantirish, Vatanga muhabbat va fuqarolik pozitsiyasini kuchaytirish.

Rivojlantiruvchi: mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini oshirish, fikrni asosli, ravon va aniq bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri xulosa chiqarish malakasini shakllantirish, ijodiy yondashuv va nutq boyligini kengaytirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildiradi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an’anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Nodirbek Abdusattorov - shaxmat bo‘yicha Olimpiada chempioni, grossmeyster. Quyida uning onasi Marziya Ochilova bilan Nodirbekning faoliyati va yutuqlari haqidagi suhbat berilgan. - Assalomu alaykum, Marziya opa, o‘g‘lingiz Polshada o‘tgan jahon chempionatida g‘olib bo‘lgani bilan tabriklaymiz. O‘sha paytda ko‘nglingizdan nimalar kechgani biz uchun qiziq.- Vaalaykum assalom. His-hayajon, albatta, boldi. Chunki bu jahon chempionatida dunyoning eng kuchli shaxmatchilari ishtirok etdi. O‘g‘lim Varshavadan oldin Ispaniyada o‘tkazilgan ikkita xalqaro musobaqada ham qatnashib, ikkalasidayam birinchi o‘rinni qo‘lga kiritdi. U

yerda ancha malaka oshirgani Polshadagi jahon chempionatida katta yordam boldi va g‘alaba qozondi.

- O‘g‘lingiz shaxmatga qiziqishiga nima sabab bo‘lgan? Uning tanlovi sizlarni hech ikkilantirganmi?

- Oilaviy muhit tufayli shu sport turini tanlagan.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyg‘a vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20 __-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Ijtimoiy tarmoqda xabarlarga izoh yozish odobi

Maqsadlar:

Ta’limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan puxta va tizimli bilim berish, til hodisalarini ilmiy asosda tushuntirish, murakkab grammatik birliklarni tahlil qilish ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga qat’iy rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy o‘zlik va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini rivojlantirish, mas’uliyat, mustaqillik va intizomni shakllantirish, Vatanga muhabbat va fuqarolik pozitsiyasini kuchaytirish.

Rivojlantiruvchi: mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini oshirish, fikrni asosli, ravon va aniq bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri xulosa chiqarish malakasini shakllantirish, ijodiy yondashuv va nutq boyligini kengaytirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

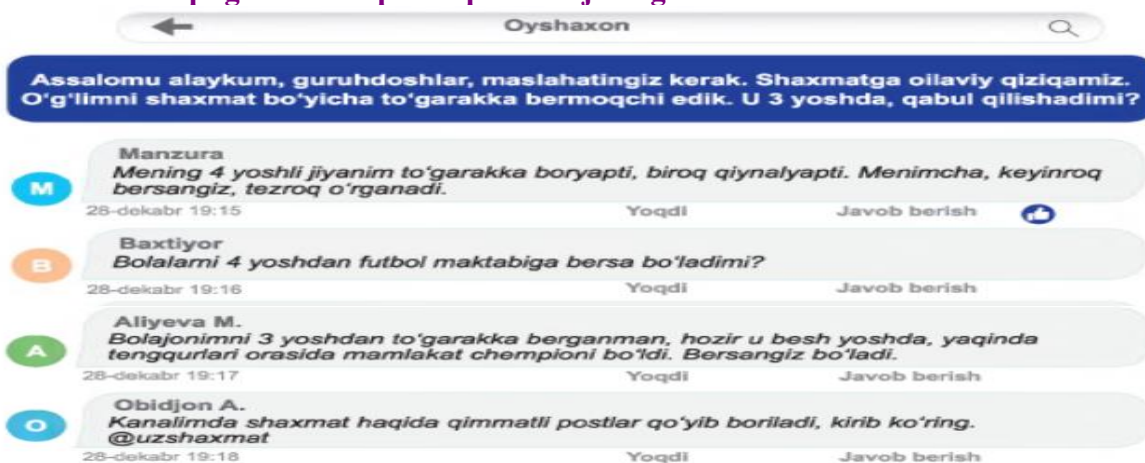
Mashg‘ulot metodi: an’anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni: Facebook tarmog‘idagi sportga oid guruhda berilgan savol va unga yozilgan izohlarni o‘qing hamda topshiriqlarni bajaring.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi. O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyg‘a vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20 __yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Yangi so‘zlar imlosi

Maqsadlar:

Ta‘limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan puxta va tizimli bilim berish, til hodisalarini ilmiy asosda tushuntirish, murakkab grammatik birliklarni tahlil qilish ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga qat‘iy rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy o‘zlik va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini rivojlantirish, mas‘uliyat, mustaqillik va intizomni shakllantirish, Vatanga muhabbat va fuqarolik pozitsiyasini kuchaytirish.

Rivojlantiruvchi: mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini oshirish, fikrni asosli, ravon va aniq bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri xulosa chiqarish malakasini shakllantirish, ijodiy yondashuv va nutq boyligini kengaytirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildiradi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Ijtimoiy tarmoqlarda o‘zbekistonlik ayrim keksa kishilarning oliy ta‘lim muassasalariga hujjat topshirishi, ba‘zilarining esa talabalikka qabul qilingani haqida xabarlar yoritildi. Bu holatning ijobiy va salbiy jihatlarini T-qolipda bering.

Salbiy baholayman, chunki...	Ijobiy qarayman, chunki...
***	***

O‘zlashma va yangi so‘zlarni ikki guruhga ajrating va jadvalga yozing.

Trening, dizayn, neyron, divan, chempion, import, gibrid, rekord, radar, final, klinika, mebel, vitamin, smart, brauzer, globus, metro, megapolis, klip, kassa, sport, marketing, logistika, drayver, fitobar, kofe, layfhak, departament, menejer, selfi, prokuratura, statistika, dron, galaktika, jemper, montaj, kopirayter, frilanser.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi. O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyg‘a vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20__ -yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: “Orzular sinovlarga yengilmaydi” matni ustida ishlash

Maqsadlar:

Ta’limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan puxta va tizimli bilim berish, til hodisalarini ilmiy asosda tushuntirish, murakkab grammatik birliklarni tahlil qilish ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga qat’iy rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy o‘zlik va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini rivojlantirish, mas’uliyat, mustaqillik va intizomni shakllantirish, Vatanga muhabbat va fuqarolik pozitsiyasini kuchaytirish.

Rivojlantiruvchi: mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini oshirish, fikrni asosli, ravon va aniq bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri xulosa chiqarish malakasini shakllantirish, ijodiy yondashuv va nutq boyligini kengaytirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildiradi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an’anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

ORZULAR SINOVLARGA YENGILMAYDI

Yurtimizda xorijiy tillarni o‘rganishga talab kundan kunga ortib bormoqda. Tillarni o‘rganishga ishtiyoq oshgani sari yoshlar chet eida o‘qish va haqiqiy til muhitini his qiliшни istashlari tabiiy. Qolaversa, chet ellik professorlardan dars olish, dunyoqarashning kengayishi, xorij madaniyatining o‘ziga xos tomonlarini o‘rganish juda qiziq. O‘tgan yil, 11-sinfda o‘qib yurgan kezarim bir qancha do‘stlarimning IELTS sertifikatini olib, xalqaro universitetlarga qabul qilinganiga guvoh bo‘ldim. Juda qiyin bo‘lsa kerak deb o‘ylardim, ammo bilardimki, bu harakat qilishga arziydi. Demak, men ham harakat qilaman. Dunyoning rivojlangan mamlakatlarida o‘qish, tabiiyki, qimmat. Davlat grantini yutish uchun esa baholaringiz a‘lo bo‘lishi va ijtimoiy faol bo‘lishingiz talab etiladi. Shuning uchun o‘quvchilik davrimda a‘lo baholarga o‘qishga, volontyorlik va turli loyiha ishlarida qatnashishga harakat qildim. Keyin o‘zim orzu qilgan universitetga barcha kerakli hujjatlarni yubordim va yoshlarning chet elda ta‘lim olishini qo‘llab-quvvatlovchi “El-yurt umidi” jamg‘armasining tanlovlariga tayyorlana boshladim. Buni qarangi, 3 bosqichdan iborat imtihondan muvaffaqiyatli o‘tdim. Hozir raqamli media, madaniyat va kommunikatsiya yo‘nalishi bo‘yicha o‘qimoqdaman.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyg‘a vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: “Orzu va harakat – kelajakka yo‘l” matni ustida ishlash

Maqsadlar:

Ta‘limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan puxta va tizimli bilim berish, til hodisalarini ilmiy asosda tushuntirish, murakkab grammatik birliklarni tahlil qilish ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga qat‘iy rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy o‘zlik va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini rivojlantirish, mas‘uliyat, mustaqillik va intizomni shakllantirish, Vatanga muhabbat va fuqarolik pozitsiyasini kuchaytirish.

Rivojlantiruvchi: mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini oshirish, fikrni asosli, ravon va aniq bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri xulosa chiqarish malakasini shakllantirish, ijodiy yondashuv va nutq boyligini kengaytirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an‘anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

ORZU VA HARAKAT - KELAJAKKA YO‘L (Baxtiyor Kornilov bilan suhbat)

- Baxtiyor aka, muvaffaqiyatlaringizni eshitgan yurtdoshlarim izning ko‘ksi g‘ururga to‘lmoqda. Avvalo o‘zingiz haqingizda qisqacha...

- Farg‘ona shahrida tug‘ilganman. Bugungi kunda Amerika Qo‘shma Shtatlarida ta‘minot zanjiri va logistika mutaxassisligi bo‘yicha faoliyat yuritaman. Bolaligimdan til o‘rganishga qiziqqanman. Odam bekorga orzu qilmas ekan, mana, niyatlarim ro‘yobini ko‘rib turibman.

- Bugungi natijalar bolalik orzulari hosilasi deysiz-da?!

- Albatta, bolaligimiz hamma qatori o‘tgan. Teng-to‘shlar turli rejalar, niyatlar qilardik. “Katta bo‘lsam...” deya turli orzularga berilardik. Men doimo nufuzli kompaniyalarda ishlashni orzu qilardim. Tengdoshlarim bilan niyatlarimiz ijobati yo‘lida ko‘p intildik. Maktabda “a‘lo” baho olishga qiziqardik. Hatto o‘zaro raqobat qilardik. Albatta, yaxshi ma‘noda. Kim ko‘p kitob o‘qish, “a‘lo” baho olish va hokazo. Eng sevimli kitoblarim sarguzasht asarlar bo‘lardi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyg‘a vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Fonetik o‘zgarishlarning mazmunga ta’siri

Maqsadlar:

Ta’limiy: o‘quvchilarga mavzu yuzasidan puxta va tizimli bilim berish, til hodisalarini ilmiy asosda tushuntirish, murakkab grammatik birliklarni tahlil qilish ko‘nikmasini shakllantirish, imlo va uslubiy me‘yorlarga qat’iy rioya qilishni o‘rgatish, og‘zaki va yozma nutqni takomillashtirish.

Tarbiyaviy: ona tiliga hurmat va ehtirom tuyg‘usini mustahkamlash, milliy o‘zlik va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash, nutq madaniyati va muomala odobini rivojlantirish, mas’uliyat, mustaqillik va intizomni shakllantirish, Vatanga muhabbat va fuqarolik pozitsiyasini kuchaytirish.

Rivojlantiruvchi: mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy tafakkur va tahlil qilish malakasini oshirish, fikrni asosli, ravon va aniq bayon qilish ko‘nikmasini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri xulosa chiqarish malakasini shakllantirish, ijodiy yondashuv va nutq boyligini kengaytirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi, rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi, o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildiradi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi, berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulot turi: yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Mashg‘ulot uslubi: tushuntirish, suhbat, tezkor savol – javob, amaliy mustaqil ishlar bajarish, munozara, muammoli topshiriq, kichik guruhlarda ishlash, ko‘rgazmali va boshqalar.

Mashg‘ulot metodi: an’anaviy tushuntirish metodi, savol-javob metodi, aqliy hujum, guruhlar bilan ishlash, juftlikda ishlash, mustaqil ish metodi.

Mashg‘ulot jihozi: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Ko‘pincha, badiiy va so‘zlashuv uslubida unli yoki undosh tovushlarni ikkilantirish, cho‘zish, takrorlash so‘ziovchidagi ichki hayajon, xursandlik, xafalik, rozilik, norozilik, hayratlanish, iltimos, kinoya, olqish, so‘roq, ta’kid, qoniqmaslik, tilak-istak, qo‘llab-quvvatlash kabi holatlarni kuchliroq ifodalashga yordam beradi.

Misollarni o‘qing va tovush ikkilanishlarining mazmunga ta’sirini tushuntiring.

Hayratlanish: - Eee, deya shoshib qoldi. Xitob: - Bo‘ldi-ye, tozzayam aynidilaring endi. (Tohir Malik)

Chaqirish, da‘vat, tinglovchi e‘tiborini jalb etish: Shunda kutilmaganda naq miyani parmalovchi cho‘ziq chorlov qulog‘iga chalinadi: - Anvar-uuu! (Normurod Norqobilov) Qahr-g‘azab: Owozingni o‘chir!

Piching ohangi: O‘ho‘...jaaa chiroyli bo‘lib ketibsizmi?! Haydash: Yo‘qooH Ket. Belgining ortiqligi:

Ayyorlikda uchchiga chiqqanman deb maqtansam yolg‘on emas. (Oybek) Dardi yo‘q - kessak, Ishqi yo‘q - eshshak. (Abdulla Qahhor) Qo‘ilab-quwatlash: - Oh, oh, taqsirim, siz ham judaa olardingiz-da!

(Tohir Malik) Norozilik: - Hoy, “esli bola”, bo‘ldi qil, jaaa miyalarni achitib-la tashlading. (Tohir Malik)

Uffl Axir biz kelishib oldik-ku! (Nabijon Hoshimov) Buyruq; - O‘chiree ovozingni! (Tohir Malik)

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Mashg‘ulotni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyg‘a vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Nuqta va vergulning ishlatilishi

Maqsadlar:

- a) ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

226-mashq. Gaplarni ko‘chiring, ularda ifodalangan g‘oya to‘g‘risida bahslashing. Tinish belgilarining qo‘llanishini izohlang.

1. Ish vaqtida ayyor, osh vaqtida tayyor bo‘lib, sirting yaltirab, iching qaltirab turib, tirikman degandan ko‘ra o‘lim afzal. (Abay) 2. Yuragida qo‘ri bor odamning qo‘llari ham issiq bo‘ladi. (Abdulla Qahhor) 3. Kishini g‘azab yoki shunga o‘xshash his egallasa, uning qabul qilgan qarori, albatta, noto‘g‘ri bo‘ladi. 4. Shunday harakat qilingki, birovga yuk bo‘lmang, balki hamroh bo‘ling.

227-mashq. Rasm asosida «Bizning oilamiz» mavzusida og‘zaki matn tuzing. Og‘zaki matni ko‘chirsangiz, qayerlarida nuqta va qayerlarida vergul shlatishingizni tushuntirib bering

228-mashq. Hikmatli so‘zlarni ko‘chiring, nuqta va vergulning ishlatilish o‘rinlarini izohlang.

1. Haqiqiy inson hamisha ilm va hunar olishga intiladi. Ilm bir daraxt bo‘lsa, odob uning mevasidir. Odobsiz olim mevasiz daraxtdir. (Muhammad Zehniy) 2. Xalq dengizdir, xalq to‘lqindir, xalq kuchdir... (Cho‘lpon) 3. Ilm ham, ijod ham bahs bilan tirik. Ma‘rifat izlagan inson xato qilishdan cho‘chimaydi. Ma‘rifatli inson bironing xatosidan kulmaydi.

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Nuqtadan qanday o‘rinlarda foydalaniladi?
2. Vergul qaysi o‘rinlarda qo‘yiladi?

V.Uyga vazifa: yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustaxkamlab kelish.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘g‘arak rahbari: _____

Mavzu: Matn asosida topshiriqlar. Rasmiy uslub

Maqsadlar:

- a) ta‘limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

2.3-mashq. Matndan quyidagi iboralar ma‘nosiga mos so‘zlarni toping.

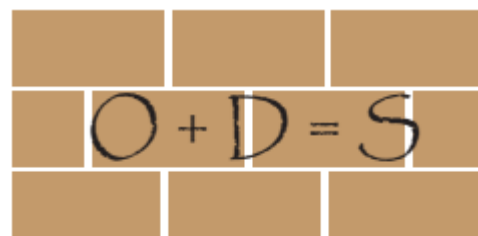
yodga olmoq	
xamirdan qil sug‘urgandek	
almisoqdan qolgan	
bag‘ri tosh	

Ariza, rezyume, tilxat, dalolatnoma kabilar, shuningdek, qonun, qaror, nizom, xalqaro hujjatlar rasmiy uslubda yoziladi. Har bir hujjat matni o‘ziga xos qolipi va maxsus so‘zlariga ega. Shu bois ularni yozishda namunaga yoki davlat tilida ish yuritishga doir kitoblarga murojaat qilish tavsiya qilinadi.

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

2.5-mashq. $O + D = S$; Oqil + Diyora = Sevadi

Ayrimlar devor, daraxt, qog‘oz kabilarga yuqoridagidek “sirli ma‘lumotlar”ni yozib qo‘yishadi. Agar bu yozuv ijrochisi Oqil bo‘lsa, bundan nimani ko‘zlagan? Oqil va Diyoradan boshqa kishi yozgan bo‘lsa, uning maqsadi nima? Siz ham shunday yozuvlarni yozganmisiz? Bunday “madaniyat”ga qanday qaraysiz?

V.Uyga vazifa: O‘zingizning rezyume-ma‘lumotnomangizni tayyorlang

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Sinonimlar uslubi

Maqsadlar:

- ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

7.3-mashq. Odat va tartiblar haqidagi matnlarda ajratib ko‘rsatilgan so‘zlarning sinonimlarini aniqlang. Diqqat!6 ta so‘z ortiqcha.

tushunmoq	nolimoq	ishlatilmoq	tarqalmoq
tomosha qilish	ta‘qib qilish	aniq	mumkin
mos	tegishli	berilmoq	namoyish etmoq

Sinonimlarning ma’nosi yaqin bo‘lsa-da, ammo bir xil emas. Ular turli jihatlariga ko‘ra farqlanadi:

- Kambag‘al – yo‘qsil; bo‘sh – latta. (bo‘yoqning kuchli-kuchsizligiga ko‘ra)
- Jilmaymoq – tirjaymoq.(bo‘yoqning ijobiy-salbiyligiga ko‘ra)
- Ruxsat – izn; bermoq – taqdim qilmoq. (uslubiy xoslanishiga ko‘ra)
- Osmon – gardun; dushman – yog‘iy. (davriy xoslanishiga ko‘ra)

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

7.4-mashq. “Hikikomori” matnidan olingan quyidagi gaplarda ajratilgan so‘zlar qavs ichidagi qaysi so‘z bilan almasha oladi?

- Hikki umrini oddiy, deyarli bir xilssenariyda o‘tkazadi. (zerikarli, ayni, oddiy)
- Bir narsani unutmaslik kerakki, shunchaki mana shu turmush tarzini yoqtirib, qulay hisoblab tanlaganlar ham talaygina... (har qancha, qanchadir, bir qancha)
- Hikkilar uchun haqiqiyhayot tunda – hamma uxlagandan keyin boshlanadi. (tabiiy, rosmana, odatiy)
- Yaponiyada hikikomori muammosiga yechim topish va uni hal qilishga davlat miqyosida e’tibor qaratiladi. (darajasida, dasturida, homiyligida)

V.Uyga vazifa: Rasm asosida tasviriy matn tuzing va yozing

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__yil

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Mualliflik huquqi

Maqsadlar:

- a) ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Topshiriq. Matn bilan tanishib chiqing va o‘z fikringizni ravon ifodalab bering.

Mualliflik huquqi — keng ma’noda — fan, adabiyot va san’at asarlarini yaratish, foydalanish va qonuniy himoya qilishda vujudga keladigan munosabatlarni tartibga soluvchi huquqiy normalar yig‘indisi; fuqarolik huquqining bir bo‘limi. Tor ma’noda — asar muallifiga tegishli bo‘lgan va qonunlarda mustahkamlanib qo‘yilgan shaxsiy va mulkiy huquqlar tizimini tashkil etadi.

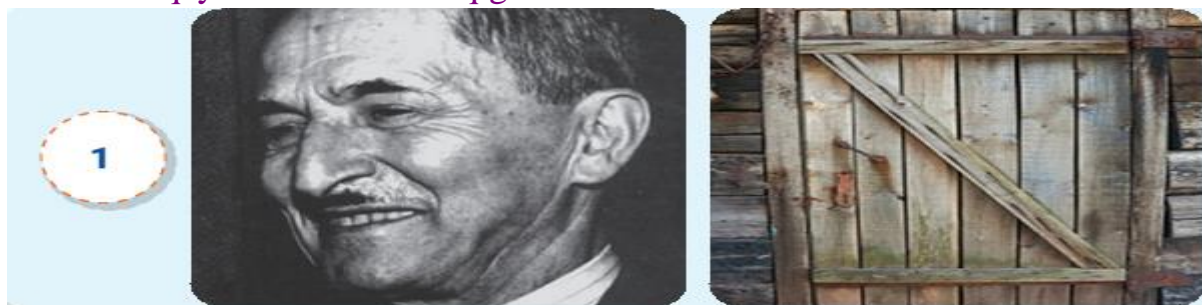
Mualliflik huquqi ijodiy faoliyat natijasi bo‘lmish fan, adabiyot va san’at asarlariga nisbatan, ularning maqsadi va qadr-qimmatini, shuningdek, ifodalash usuli (qo‘lyozma, tasvir, audio, video yozuv, haykal va h. k.)dan qat’i nazar, tatbiq etiladi. Barcha turdagi kompyuterlar uchun dasturlar va ma’lumotlar bazalari ham mualliflik huquqi obyekti hisoblanadi.

12.1-mashq. Savollarga og‘zaki javob bering.

1. Mualliflik huquqi deganda nimani tushundingiz?
2. Nima uchun mualliflik huquqining buzilishi dolzarb masalaga aylandi?
3. Sizningcha, mualliflik huquqini kimlar buzadi?

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

12.4-mashq. Rasmlardagi mualliflar va ularning asarlarini moslashtiring. Bu kitoblardan qaysi birini sevib o‘qigansiz?

V.Uyga vazifa: “Ko‘chirmakashlik illati” mavzusida ijodiy matn tuzing

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Ko‘plik qo‘shimchasining qo‘llanishi.

Maqsadlar:

- a) ta‘limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Ko‘plik qo‘shimchasi (-lar)o‘nga yaqin ma‘noni ifodalay oladi. Misollar:

1. Odamlar nima deydi? (sof ko‘plik)
2. Tog‘amlar keldilar. (hurmat)
3. Bu kishi oqsuyaklar: biz gapirsak, boshlari og‘rib qoladi. (kinoya)
4. Bolangiz Jamshidlarnikida ekan. (jamlash)
5. Bu qizlardan kelgusida Nodiralar, Zulfiyalar chiqadi. (ko‘plik+o‘xshatish)
6. Boshlarim og‘rib ketdi. (kuchaytirish)
7. Do‘konga borib, suvlardan olib kel. (ko‘plik+tur)

21.4-mashq. Quyidagi gaplarda ko‘plik qo‘shimchasi qanday vazifa bajarayotganini aniqlang

1. Yog‘lardan ko‘ring, aka, yoqqanini olaverasiz.
2. Ma‘ruzani eshitib uyqularim kelib ketdi.
3. Bugun iftorlikka Anvarlar kelishar ekan.
4. Biznikilar yutishadi, meni aytdi deysan

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

Savolda gap ketayotgan kinoqahramon hammangiz taniysiz. Unda regeneratsiya juda tez kechishini ham bilasiz. Tabiatdagi kichik mavjudotga nisbatan qilingan kichik shafqatsizlikni ham kechirmasligidan xabardorsiz. Uning parvozdagi halokatidan so‘ng o‘sha yerda ko‘p narsa o‘zgarib ketganiga ham g‘oyibona guvohsiz.

Savol: uning ismi nima?

V.Uyga vazifa: Ijtimoiy tarmoqlarda o‘zgalarning aldoviga chuv tushgan odamlar haqida ma‘lumot to‘plab, og‘zaki bayon qiling

Maktab MMIBDO‘ _____sana _____ 20__yil

Sana: “ ” _____ 20 __-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Argo va jargon

Maqsadlar:

- a) ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Argo(fr. argot - «lahja») va jargon(fransuzcha g‘argon - «buzilgan til») - ayrim professional yoki ijtimoiy guruhning qo‘llanishi chegaralangan leksika tarkibi. Kasbi, jamiyatdagi o‘rni, qiziqishi, yoshiga ko‘ra alohida guruhni tashkil etgan kishilarning ko‘pchilikdan ajralib turish, fikrni sir tutish maqsadida yoki qulaylik uchun qo‘llaniladi. Masalan, programmist jargoni (fleshka – flesh, vinchestr-vintkabi).

25.5-mashq. Berilgan gaplarni taqqoslab o‘qing. Birinchi ustunda ajratib berilgan so‘z va birikmalarni ikkinchi ustundagi gaplar asosida izohlang

1	<p>– Sessiyang nima bo‘ldi? Yopdingmi yo yaxladingmi?</p> <p>– Amalladim. Ishqilib, vozduxga ilindim-da.</p>	<p>– Sessiyang nima bo‘ldi? Topshirdingmi yo yiqildingmi?</p> <p>– Amalladim. Ishqilib, stipendiyaga ilindim-da.</p>
2	<p>Telman onasidan ko‘z uzmagan holda shaytonsuvdan ichib olgach, «Mamul nakaut», –deb kuldi. (Tohir Malik)</p>	<p>Telman onasidan ko‘z uzmagan holda aroqdan ichib olgach, «Onam tamom bo‘ldi», –deb kuldi.</p>

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

25.2-mashq. Matnlarni o‘qing. Bir mavzu ostidagi hadislarni ko‘chiring.

1. Rasululloh s.a.v “Kim bir go‘dak bolaga mana buni ol desa-yu, hech narsa bermasa, u odam yolg‘onchi bo‘ladi”, dedilar. (Abu Hurayra r.a dan qilingan rivoyat)
2. Hasan Basriy deydiki: “Munofiqlik til bilan dilning, so‘z bilan amalning, ichkari bilan tashqarining xilof kelishidir. Shak yo‘qki, munofiqlik yolg‘on ustida barpo bo‘ladi”

V.Uyga vazifa: Takrorlash

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20 __yil

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Kelajak kasblari. Zamon qo‘shimchalarining qo‘llanishi

Maqsadlar:

- a) ta‘limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

I. Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. Yangi mavzu bayoni:

36.1-mashq. Sizingcha, quyidagi kasblardan qaysilari so‘nggi 20 yilda yo‘qolib ketadi yoki robotlar qo‘liga o‘tadi?

kutubxonachilik

libos dizaynerligi

oshpazlik

hisobchilik

taksichilik

gidlik

bastakorlik

o‘qituvchilik

tarjimonlik

sozandalik

advokatlik

36.2-mashq. Olimlar e‘tirof etgan quyidagi kelajak kasblari nima bilan shug‘ullanishi haqida fikrlab ko‘ring

virtual dunyo dizayneri

koinot gidi

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

36.4-mashq. Quyidagi gaplardagi fe‘llarning zamon qo‘shimchalarini izohlang.

1. U bekor uyda o‘tiribdi.
2. Yakshanba kuni dam olish uchun tog‘ga ketyabmiz.
3. Olim maqolada robotlarning zararli tomonlari to‘g‘risida to‘xtaladi.
4. Yur, ketdik, bu yerda qolishdan endi naf yo‘q.
5. Bobosi gapiradi, nabirasi tinglaydi.

V. Uyga vazifa: “Kasblar” mavzusida kichik matn tuzing

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Qashshoqlik. Matnning maqsadini aniqlash.

Maqsadlar:

- ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

40.1-mashq. Savollarga javob bering.

- Siz qashshoqlik deganda nimani tushunasiz?
- Yo‘qsillikni nima keltirib chiqaradi?
- Asl qashshoqlik nima?

Xalqaro ijtimoiy kuzatuv institutlari yo‘qsillikni keltirib

chiqaruvchi yetti asosiy sababni keltiradi. Ulardan hech bo‘lmaganda ikkitasini to‘g‘rilashga harakat qiling. Ehtimol, mutlaqo yangi hayotiy darajaga erisharsiz.1.

Shaxsiy byudjyet.Bir o‘ylab ko‘ring – pullaringizni nimalarga sarflayapsiz? Bu ham kam. Tinch muhitda o‘tirib, so‘nggi haftadagi barcha xarajatlaringizni birma-bir yozib chiqing. Endi fikrlang: xaridlar zarurat yuzasidan amalga oshirilganmi yoki yo‘q? Ba'zi o‘rinlarda iqtisod qilishning iloji bormidi? Aniq byudjyet rejasining yo‘qligi– iqtisodiy farovonlik kemangizdagi asosiy “nosozlik”dir. Hech bo‘lmaganda, bir oylik shaxsiy byudjyetni shakllantirishni o‘rganmas ekansiz, moliyaviy jihatdan hech qanday yangilik kutmasangiz ham bo‘ladi.

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

40.4-mashq. Ustozingiz bilan birgalikda quyidagi ma‘nodosh so‘zlarni sinonimlaridan farqini aniqlab, izohini daftaringizga yozing

KAMBAG‘AL

QASHSHOQ

BECHORA

NOCHOR

YO‘QSIL

FAQIR

QO‘LI KALTA

V.Uyga vazifa: So‘zlashuv nutqingizda ba‘zan ishlatadigan varvarizm va vulgarzimlardan namunalar yozing. Uning nutqdagi o‘rni haqida fikr yuriting

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__yil

Sana: “ ” _____ 20__ -yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Bahslashish odobi. Nuqtali vergul (;)

Maqsadlar:

- ta‘limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

47.2-mashq. Ikki guruhga bo‘linib, quyidagi ikki fikr asosida bahs tashkillashtiring.

- Seriallar ta‘siriga tushib qolgan insonlarni bilasizmi? Buning sababini “Seriallar va biz” matn asosida izohlang.
- Sizningcha, serial ko‘rishga kimlar mukkasidan ketadi? Fikrlaringizni argumentlar bilan asoslang.
- Serial ko‘rishga mukkasidan ketish qanday oqibatlarga olib keladi? Fikrlaringizni hayotiy misollar bilan asoslang

BIRINCHI GURUH	IKKINCHI GURUH
Serial ko‘rish insonlarga salbiy ta‘sir etadi.	Serial ko‘rish insonlarga ijobiy ta‘sir etadi.

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

47.3-mashq. Quyidagilarni moslashtirib daftaringizga ko‘chiring.

QOIDA	MISOL
1. Reja, qaror, farmon, buyruq, qonun va shu kabilarning oxirgi bandidan tashqari har bir bandi oxirida qo‘llanilgan.	A. Yaxshini yomon dema, olishing bo‘lsa ham; Yomonni yaxshi dema, yaqining bo‘lsa ham.
2. Uyushiq bo‘laklar guruhlanib, o‘zaro vergullar yordamida bir-biridan ajratilganda, har bir guruhni anglatuvchi so‘zdan keyin qo‘llanilgan.	B. Uch oylik kurslarga taklif qilamiz: – buxgalteriya kursi; – video operatorlari kursi; – veb dasturlashga o‘qitish kursi.
3. Bog‘lovchisiz qo‘shma gap tarkibiga kirgan sodda gaplardagi voqealar bir-biriga qiyoslanganda qo‘llanilgan.	C. Bog‘imizda qovun, handalaklar; olma, o‘rik, shaftolilar pishib yotibdi.

V.Uyga vazifa: Internetdan muayyan bir mavzudagi debat – bahsni topib, ko‘ring va undan olgan taassurotlaringizni gapirib bering.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20 __-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Qizil kitob.

Maqsadlar:

- a) ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish va bilimlarini oshirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish mustaqil fikrlash doirasini yuksaltirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

I. Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. Yangi mavzu bayoni:

Topshiriq. Quyidagi matnni diqqat bilan o‘qing.

Qizil kitob! U qanday kitob?! Bu xavf va umid kitobidir, qayg‘u-alam kitobidir. Chunki bu kitobda yo‘qolib borayotgan yoki yo‘qolish xavfida bo‘lgan noyob o‘simlik va hayvon turlari qayd etiladi, ular sonining kamayishi sabablari yoritiladi, ularni saqlab qolish uchun tavsiyalar beriladi. Shuning uchun “Qizil kitob” insonlarni harakatga, mas‘uliyatga chaqiruvchi eslatmadir.

[1]1948-yilda tashkil etilgan Tabiat va tabiiy resurslarni muhofaza qilish xalqaro ittifoqi kamyob va yo‘qolib ketish xavfida bo‘lgan o‘simlik va hayvon turlarining ro‘yxatini tuzish g‘oyasini amalga oshirishga kirishdi. 1966-yildan boshlab boshqa tabiatni muhofaza qilish tashkilotlari bilan hamkorlikda xalqaro Qizil kitobning dunyo va alohida mintaqalar florasiga bag‘ishlangan nashrlar chop etila boshlandi. Unga kiritiladigan o‘simlik va hayvon turlari Tabiatni muhofaza qilish xalqaro ittifoqi taklif etgan tasnifga binoan 4 guruhga ajratiladi:

55.1-mashq. Bo‘sh o‘rinlarni matn asosida to‘ldirib, gaplarni daftaringizga yozing.

1. Sut emizuvchilarning ___ foizi qirilib ketish xafi ostida qolmoqda.
2. Qushlarning ___ ta kenja turlari yo‘q bo‘lish arafasida.
3. Chuchuk suvlarda yashovchi baliqlarning ___ ta turi halokatga mahkum.
4. Yuksak o‘simliklarning ___ foizi yo‘qolib ketishi mumkin.
5. Sudralib yuruvchilarning jami ___ ta turi kamayib ketgan.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Bu kitob nima uchun “Qizil kitob” deb nomlangan? Uning paydo bo‘lish sababini bayon eting.
2. Nima sababdan yer yuzidagi o‘simlik va hayvon turlari kamayib ketmoqda?
3. O‘simlik va hayvonlar himoyasiga bag‘ishlangan qanday badiiy asarlarni o‘qigansiz?

V. Uyga vazifa: Do‘stingiz, ustozingiz, otangiz, onangiz bilan suhbat dialoglarini tuzing

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20 __yil

Sana: “ ___ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu Madaniy nutq va uni shakllantiruvchi asosiy sifatlar

Maqsadlar:

- a) ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish, ona tili tilidagi qoidalar va to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini shakllantirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish, yozma savodxonligini oshirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Yozma nutq: bo‘g‘in ko‘chirish, bosh harflar imlosiga rioya qiladi

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o‘zi uchun.

Nazorat: O‘quvchilarning mashg‘ulotda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Tilda bir narsaning o‘zini turlicha atash imkoniyati ham ko‘pdir. Bunda ma’nodosh so‘zlardan, so‘zlarning ko‘p ma’noliligidan va yangi so‘z yasash imkoniyatlaridan foydalaniladi. Turlicha ta’bir birikma, gap, fasl, bob va kitob doirasida ham amalga oshiriladi va bu bilan san’atning muhim asoslaridan biri bo‘lmish turlilik, rang-baranglik vujudga keladi. San’atga zavqi bor kishi tilning mazkur imkoniyatlaridan foydalanib, o‘z nutqiga yoki adabiy asariga badiiylik, eshituvchi yoki o‘quvchiga lazzat bag‘ishlaydi.

Har qanday nutqning asosiy maqsadi muayyan axborot va hissiy holatni tinglovchi (o‘quvchi)ga yetkazish, shu yo‘l bilan unga ta’sir qilishdan iborat. Ammo nutq bunday ta’sir quvvatiga ega bo‘l ishi uchun, albatta, madaniylik talablariga javob berishi zarur. Buning uchun nutqda bir qator zaruriy sifatlar mavjud bo‘lishi kerak. Nutqning madaniyligini ta’minlaydigan kommunikativ sifatlar bir qancha bo‘lib, ularning sosisylari qatorida quyidagilarni ko‘rsatish mumkin:

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Nutqning asosiy maqsadi haqidagi mulohazalaringizni ayting.

V.Uyga vazifa:

1. Nutqning to‘g‘rilik sifatini tavsiflang.
2. Madaniy nutq tushunchasini izohlang.

• Odamning yuksak hayvonlardan asosiy farqi unda og‘zaki va yozma nutqning rivojlanganligidir. Nutq qitqlagich sifatida sezgi organlari orqali qabul qilinib, shartli refleks hosil qilish

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__yil

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu Nutqning aniqligi va badiiy nutq

Maqsadlar:

- ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish, ona tili tilidagi qoidalar va to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini shakllantirish.
- tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish, yozma savodxonligini oshirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Yozma nutq: bo‘g‘in ko‘chirish, bosh harflar imlosiga rioya qiladi

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o‘zi uchun.

Nazorat: O‘quvchilarning mashg‘ulotda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

1. Agar bu sovuqso‘fi kirib kelgan bo‘lmasa, ikki yosh qizning qish bo‘yi to‘plangan ko‘ngil g‘ashliklari biroz sho‘xlik bilan ancha yozilgan bo‘lardi. 2. Siz, axir, men bilan bir shapaloqyerni talashib, shu to‘g‘rida nari-beri bo‘li shib, shu tufayli shaharga kelib qolgan edingiz... 3. Uning yuzlari kulgan, tishsiz – kentikog‘zi sevinch bilan ochilgan edi. Akasi o‘z gapini yedirolma gach– Qurvonbibi bilan maslahat qilib turib – masalani

eshon boboga arz qildi.ko‘chishlar ko‘p kuzatiladi. So‘z va u ifodalagan predmet o‘rtasidagi mutanosiblik badiiy nutqda ko‘pincha ochiq va to‘g‘ridan to‘g‘ri bo‘lmaydi. Badiiy nutqning asosiy vazifasi estetik ta’sir etishdan iboratligi uchun so‘zning turlicha qo‘llanishi, tovlanishi, turlanishi, xilma-xil ma’nolarni ustiga olishiga keng imkoniyat yaratadi. Badiiy nutqda so‘zlar o‘z va hatto ko‘chma ma’nolaridan tashqari ham o‘ziga xos yangidan yangi ma’no qirralarini kasb etishi va shu tarzda badiiy tasvirning yanada aniqligini ta’minlashi mumkin.

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

- Qanday nutqda so‘z ma’nolarining ko‘chishi ko‘p kuzatiladi?
- Badiiy nutqning asosiy vazifasi nimadan iborat?

V.Uyga vazifa:

Ijodkorlar badiiy tasvirning yanada aniqligini ta’minlash maqsadida qanday lisoniy vositalardan foydalanadi?

Maktab MMIBDO ‘ _____sana _____ 20__yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu Nutqning sofligi va badiiy nutq

Maqsadlar:

- ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish, ona tili tilidagi qoidalar va to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini shakllantirish.
- tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish, yozma savodxonligini oshirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Yozma nutq: bo‘g‘in ko‘chirish, bosh harflar imlosiga rioya qiladi

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o‘zi uchun.

Nazorat: O‘quvchilarning mashg‘ulotda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Atoqli adib Abdulla Qahhor qalamiga mansub quyidagi matn ni o‘qing va unda nutqning qaysi sifatiga bee’tiborlik haqida gap ketayotganini aniqlang. Hozirgi vaqtda tilimizning boyligini, uning qochiriqlarini o‘rganishga eringan, so‘z san‘atiga hunar deb emas, kasb deb qaraydigan, bisotidagi bir hovuch so‘zni yillar davomida aylantirib kun ko‘rib yurgan bir turkum qalam ahlining «faoliyati», chalamulla ba’zi olimlarning «ilmiy xulosa»lari natijasida ajib bir til bunyodga kelgan. Bu tilda hech kim gapirmaydi, zotan, gapirish mumkin ham emas, faqat yozib, o‘qib berish mumkin... Bu tilning hech qayerga yozilmagan, lekin amalda joriy bo‘lgan temirqonuniga ko‘ra «yaxshi ovqat yedim!» deb yozib bo‘lmaydi, albatta, «sifatli ovqatlandim» deb yozish shart... Bu tilda latifa aytib bo‘lmaydi, yozib bo‘lmaydi! Bu tilda hazilga, maqolga, matalga, ajoyib xalq iboralariga o‘rin yo‘q.

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

Badiiy matnda so‘zlovchi nutqiy malakasining yetarli emasligini ko‘rsatish uchun qo‘llanadigan so‘z va birikmalarga misollar keltiring.

V.Uyga vazifa: Nutqning aniqlik sifatini misollar asosida tavsiflang.

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Nutqning ifodaliligi

Maqsadlar:

- ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish, ona tili tilidagi qoidalar va to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini shakllantirish.
- tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish, yozma savodxonligini oshirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Yozma nutq: bo‘g‘in ko‘chirish, bosh harflar imlosiga rioya qiladi

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o‘zi uchun.

Nazorat: O‘quvchilarning mashg‘ulotda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Nutq tinglovchi yoki o‘quvchiga jiddiy ta’sir qilishi uchun u ham shaklan, ham mazmunan diqqatni o‘ziga jalb qila oladigan bo‘lishi lozim. Ifodalilik sifatiga sohib bo‘lgan nutq bunday vazifani bajarishi mumkin. Bu kommunikativ sifat til vositalarini ifoda maqsadiga to‘la muvofiq tarzda tanlash asosida yuzaga keladi. Nutqning turli uslublari bu kommunikativ sifatga turli darajada ehti yo‘j sezadi. Masalan, rasmiy ish qog‘ozlarida ifodalilikka nisbatan kamroq e’tibor qilinsa, ilmiy uslubda o‘rni bilan bir qadar bu sifat kerak bo‘ladi. Ifodalilik, ayniqsa, badiiy nutqning zaruriy sifatlaridandir.

Tilda ifodalilikni ta’minlashga xizmat qiladigan imkoniyatlar juda ko‘p va xilma-xil. Bunday imkoniyat tilning barcha birliklarida mavjud. Tilning tovush qurilishi, so‘z xazinasini, morfologik shakllari, sintaktik birliklari, intonatsiya kabilarning har biri nutq ifodaliligining bitmas-tuganmas manbalaridir.

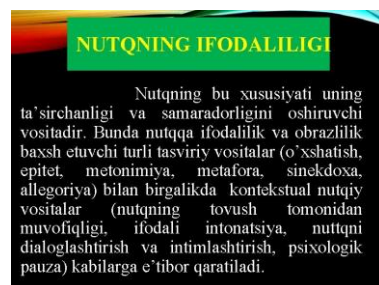
IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

- Nutqning ifodalilik sifatini tavsiflang.
- Nutqning ifodalilik sifatiga qaysi uslubda ko‘proq ehtiyoj seziladi?

V.Uyga vazifa:

- Qaysi nutqiy uslubda ifodalilik sifati u qadar muhim emas?
- Til estetik vazifasining amalga oshishida nutqning qaysi kommunikativ sifati favqulodda muhim o‘rin tutadi?

Maktab MMIBDO ‘ _____ sana _____ 20__yil

Sana: “ ___ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Ifodalilik va o‘xshatishlar

Maqsadlar:

- a) ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish, ona tili tilidagi qoidalar va to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini shakllantirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish, yozma savodxonligini oshirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Yozma nutq: bo‘g‘in ko‘chirish, bosh harflar imlosiga rioya qiladi

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o‘zi uchun.

Nazorat: O‘quvchilarning mashg‘ulotda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

1. Bu vatanda bir Vatan Qurmoqni istaydir ko‘ngil, O‘zni ozod qush kabi Ko‘rmoqni istaydir ko‘ngil... Sarhad uzra soqchidek Turmoqni istaydir ko‘ngil. 2. Mevalarki, cho‘g‘day qip-qizil, Husni yoqut, shirinlikda bol. 3. Yarq etgan toleday quyosh ko‘rindi, O‘lkamda bahordir, o‘lkamda bahor. 4. Uni kiyib Matmusa, Yigit bo‘ldi chaqmoqday. 5. Ko‘rakdek og‘izni Yumarmiz har dam, Ochmasam chanoqdek Dilni endi ham, Men nechuk shoirman, Men nechuk odam? 6. Va yo aytmangki, mo‘rt toldek Shamollarda sinib ketdi. 7. Dunyoda o‘z yurtimizdek jononasi yo‘q, London, Parij – shaharmi? Bir choyxonasi yo‘q. 1. Qalay, maza qildingmi? – dedi chol Amirdan uch-to‘rt odim narida to‘xtab, so‘ng kalladek keladigan toshga omonatgina o‘tir di. (Ulug‘bek Hamdam)

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

To‘g‘ri, adil.Asosan, egri bo‘lmagan ko‘cha, yo‘l va boshqa narsalar haqida: Hammasini yer yuzidan sidirib tashlab, o‘rniga bog‘-rog‘ga ko‘milgan, ko‘chalari o‘qday to‘g‘ri, oppoq, ko‘rkam qishloq barpo qildi.

V.Uyga vazifa:

1. O‘xshatishlarning tarkibiy unsurlarini sanang, ularni misollar bilan izohlang.

Odamlar juda qadim zamonlardan o‘zaro munosabatlarda so‘zlashishni o‘rgangan. Bu og‘zaki nutq deyiladi. Yozuv paydo bo‘lgach, odamlar fikrlarini yozganlar. Bu yozma nutq deyiladi.

Maktab MMIBDO‘ _____ sana _____ 20__yil

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Talaffuz va imlo

Maqsadlar:

- a) ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish, ona tili tilidagi qoidalar va to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini shakllantirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish, yozma savodxonligini oshirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Yozma nutq: bo‘g‘in ko‘chirish, bosh harflar imlosiga rioya qiladi

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o‘zi uchun.

Nazorat: O‘quvchilarning mashg‘ulotda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Tarixiy manbalarda qayd etilishicha, Alisher Navoiy istiqomat qilgan uy „Unsiya“ deb atalib, o‘z davrida chin do‘stlar, ijod ahli, ustoz va shogirdlar uchun dilbar suhbatlar oshyoni, ezgulik, xayr-u ehson hamda ilm-ma’rifat maskani bo‘lgan. Ahli toliblar kamoloti uchun u zot bunyod etgan madrasalardan biri „Ixlosiya“ deb yuritilgan. Hazrat mangu qo‘nim topgan „Musallo“ maydoni esa ezgu niyatlar, xayr li duolar qilinadigan pok ko‘ngillar sajdagohi sifatida ma’lum va mashhurdir. Buyuk bobokalonimiz n omlari bilan atalguvchi Milliy bog‘imiz ichra, hazrat siym osi nur taratib turgan muazzam go‘shada bunyod etilgan „ Adiblar xiyoboni“ bilan O‘zbekiston Yozuvchilar uyushm asining yangi oq va ko‘rkam binosiga boqib, faxr va shukr onalikda ko‘ngildan ezgu niyatlar o‘tdi.

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

Bu go‘shakim, dil bahr olar, muanbar ziyoratgoh bo‘lgay, Sohibkim hazrat Navoiy, demakkim, saodatgoh bo‘lgay, Misli „Musallo“dek ahli ko‘ngilga sajdagoh bo‘lgay, Bunga pok qalb-la kelganlar anga o‘zi guvoh bo‘lgay.

V.Uyga vazifa:

- 1. O‘zlashma so‘zlar talaffuzi qanday xususiyatlarga ega?

Maktab MMIBDO‘ _____sana_____ 20__yil

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Qo‘shib yoziladimi, ajratib?

Maqsadlar:

- ta’limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish, ona tili tilidagi qoidalar va to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini shakllantirish.
- tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish, yozma savodxonligini oshirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdegilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Yozma nutq: bo‘g‘in ko‘chirish, bosh harflar imlosiga rioya qiladi

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o‘zi uchun.

Nazorat: O‘quvchilarning mashg‘ulotda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Namozshom. Radioda konsert bo‘lyapti. „Endi „Cho‘li Iroq“ni tinglang“. Baxtiyor radioni o‘chirmoqchi, sug‘urib olib hovliga irg‘itmoqchi bo‘ldi. Lekin qandaydir kuch, iroda uni bu fikridan qaytardi. „Radioda, kuyda nima ayb? O‘chirganim bilan...“ Qo‘shibaqa eshik kesakisiga suyanib, poyabzali iplarini yecharkan, kuyning sirli-sehrli to‘riga ilinib qolganini –berilib tinglayotganini o‘zi ham sezmasdi. Satodan taralayotgan mungli ohang ich-ichiga kirayotganday, yurak pardalarini zirillatayotgandek bo‘ldi. Endi bu jon o‘rtaguvchi navo ichidan eshitilayotganday tuyildi.

O sehrli kuy! Necha-necha asrlardan buyon qancha-qancha odamlarning yura gini zirqiratasan? Ne-ne toshbag‘irlarni mumday eritmading? O buyuk xalq! Ona xalqim! Sening betimsol dahongga ta‘zim! Ming bor tasanno! Shu kuylaring, shu sehrkor mo‘jizala ring bo‘limganda, farzandlaring shu qadar muloyim-u Oq ko‘ngil, odamoxun va bag‘rik eng bo‘larmidi! Ming-ming bor qulluq senga ona xalqim!

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

Qo‘shma va juft so‘z qismlarining ma‘nosi alohida-alohida aniqlanishi mumkinmi?

V.Uyga vazifa:

O‘zbek tilida multi, nano, mikro, bio, avto, mini, eko, antikabi vositalar yordamida hosil qilingan birliklarni qo‘shma so‘z deb olsa bo‘ladimi?

Maktab MMIBDO‘ _____sana_____ 20__yil

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Tasviriy ifoda – ko‘tarinki nutq vositasi

Maqsadlar:

- a) ta‘limiy: o‘quvchilarga yangi mavzu bo‘yicha yangi bilimlar berish, ona tili tilidagi qoidalar va to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini shakllantirish.
- b) tarbiyaviy: o‘quvchilarda berilgan rasmlar hamda savollar ustida ishlash orqali vatanga muhabbat hissini uyg‘otish.
- d) rivojlantiruvchi: o‘quvchilarning og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish, yozma savodxonligini oshirish.

Milliy o‘quv dasturidagi malaka talablari bilan mosligi:

Og‘zaki nutq: atrofdagilar bilan muloqotga kirisha olish, muloqot odobiga rioya qila oladi; rasmlar, odamlar, narsalar va voqealarni og‘zaki tasvirlay oladi; o‘quv dasturida berilgan mavzular yuzasidan fikr bildira oladi.

Yozma nutq: bo‘g‘in ko‘chirish, bosh harflar imlosiga rioya qiladi

Tinglab tushunish: tinglangan monologik nutq va suhbatdan so‘zlovchining nutq ohangini belgilay oladi; berilgan savolni tushunadi va mantiqli javob bera oladi jonli nutq, audiomatn shaklidagi matnlarning xulosasi va g‘oyasini ayta oladi.

Mashg‘ulotning metodi: og‘zaki (suhbat, savol-javob)

Mashg‘ulotning vositalari: o‘quv dasturi, mashg‘ulot rejasi, mashq daftari, “O‘qituvchi kitobi”, xattaxta, texnik jihozlar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o‘zi uchun.

Nazorat: O‘quvchilarning mashg‘ulotda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

I.Tashkiliy qism: Salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

Bolaligimda bir kuni onam mendan so‘radi: „Halol“ so‘zini ikki labing ochiq holda ayta olasanmi?“ „Halol“ kalimasini aytishga harakat qilib, ikki labimni bir-biriga yopishtirmay aytdim. Onam ma‘qullab, „Endi „harom“ so‘zini ham ikki labing ochiq holda ayt-chi“, – dedi. Bu so‘zni talaffuz qilarkanman, oxirida ikki labim bir-biriga tegib qolaverdi. Shunda onam dedi:O‘g‘lim, bu halol va harom orasidagi farq. Halol odamning yo‘li doimo ochiq, ikkidunyosiobod bo‘ladi. Ha rom ishlar esa illatdir, ular hayotingni oxir oqibat xarob qiladi“.Darhaqiqat, shunday illatlar borki, ular harom: jamiyatning olg‘a qa dam qo‘yishig a to‘sqinlik qiladi. Barcha yomonliklaraliti va dam umrining kushandasi „oqjal“ga ruju qo‘yish qanchadan qancha oilalarning buzilib farzadlar ning yetim qolishiga sababchi bo‘ladi. Hali balog‘a tostonasidan o‘tmagan bolalarning qing‘ir ish va bezorilikka qo‘l urishi esa otaonalar qaddini egib, s ha‘nini toptaydi.

IV.Yangi mavzuni mustahkamlash:

Nutq jarayonida takror va qaytariqdan qochish imkonini yaratishda tasviriy ifoda qanday a hamiyatga ega? Odatda, qaysi so‘z turkumlarida ko‘proq tasvirlab ifodalash uchraydi?

V.Uyga vazifa: „Osmonning ko‘z yoshlari qalbinga tomchilaydi“ gapi misolida tasviriy ifodaning inson ruhiyati bilan bog‘liq jihatini izohlashga urining.

Muammoli o‘qitish texnologiyasi mohiyati va maqsadi

Muammoli o‘qitish texnologiya-si mohiyatini o‘qituvchi tomonidan talim oluvchilarni o‘quv ishlarida muammoli vaziyatni vujudga keltirish va o‘quv vazifalarini, muammolarini va savollarini xal qilish orqali yangi bilimlarni o‘zlashtirish bo‘yicha ularning bilish faoliyatini boshqarishni tashkil etadi.

Maqsadi – nafaqat ilmiy bilishning natijalarini sinchliklab tahlil qilish, o‘rganishdan iborat bo‘lmay, tinglovchining bu natijalarini olish jarayonini o‘rganishdan, bilish faoliyatini va uning ijodiy qobiliyatlarini shakllantirishdan iborat.

Maktab MMIBDO‘ _____sana _____ 20__yil

ONLINE KOMPYUTER XIZMARLARI

O'zbek va rus maktablar uchun

Buyutrma asosida

1-11-sinflar uchun barcha fanlardan testlar, nazorat ishlar, tezislar, to'garaklar va yillik fan konspektlar, tadbir senariylari, ochiq dars ishlanma va slaydlar (taqdimotlar), ko'rgazma va tarqatmalar, faxriy yorliq, diplom, tashakkurnomalar va boshqa hujjatlarni tayyorlab beramiz.

Tel:91669-34-74 Telegramdan:@talimxizmatlar izlab toping.

Для 1–11 классов узбекских и русских школ по всем предметам: тесты, контрольные работы, тезисы, сценарии кружков, годовые конспекты уроков, сценарии мероприятий, разработки открытых уроков, слайды (презентации), стенды и раздаточные материалы, почётные грамоты, дипломы, благодарственные письма и другие документы.

Тел: 91669-34-74 Telegram: @talimxizmatlar